

Esityksen sisältö

- Koodistopalvelin ja koodistot
- Suun terveydenhuollon toimenpideluokituksen esittely
- Toimenpideluokituksen käyttötarkoitukset
- Luokituksen jatkokehitys
- V. 2020 laaditut koodit
- Kysymyksiä ja keskustelua

Koodistopalvelimella olevien koodistojen sisältövastuu kuuluu lakisääteisenä toimintana THL:lle

- THL:n tehtävänä on määrittää sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmissä käytettävät valtakunnallisesti yhteneväiset tietosisällöt, käsitemallit ja toimintaprosesseja tukevat tietorakenteet
- THL:n ylläpitämältä kansalliselta koodistopalvelimelta jaetaan asiakas- ja potilastietojärjestelmien tarvitsemat tietorakenteet, joita tarvitaan potilasasiakirjojen käsittelyssä.
- Kansaneläkelaitos hoitaa koodistopalvelimen tietoteknistä toteutusta

Luokitukset ja koodistot

- Luokitusten ja koodistojen kehittäminen ja käyttöönotto sekä olemassa olevien luokitusten säännöllinen ylläpito ja tarvittaessa edelleen kehittäminen on koodistopalvelun perustehtävä
- Tehdään yhteistyössä eri luokitusten ylläpitäjien, terveydenhuollon ammattilaisten ja muiden toimijoiden kanssa
- Koodistopalvelulla on aktiivinen rooli potilastietojen rakenteiden kehittämisessä
- Tukee kansallisesti yhtenäisen tietoarkkitehtuurin syntymistä

Rakenteisen tiedon hyödyt

- Samat asiat kirjataan samalla tavalla ja samoihin kohtiin kaikkialla, jolloin tieto on yhteneväistä
- Tieto on tunnistettavissa ja sitä voidaan käsitellä myös koneellisesti.
- Käytössä oleva asiakas- ja potilastieto on laadullisesti hyvää ja kattavaa.
- Rakenteisuuden avulla asiakkaan ja potilaan tiedot ovat yhteisesti käytettävissä riippumatta organisaatiosta tai järjestelmästä → tukee potilasturvallisuutta.
- Tietoa on helpompi hakea ja hyödyntää esimerkiksi uusien asiakirjojen laatimisen pohjaksi sekä yhteenvetoja, lausuntoja ja todistuksia varten.
- Parantaa potilaan hoidon laatua, kun se tukee hoitosuosittelujen noudattamista ja hoidon jatkuvuuden toteuttamista.
- Mahdollisuus automatisoida tilasto- ja rekisteritiedon poimintaa.
- Vähentää tiedon tulkintaepäselvyyksiä

THL - Toimenpideluokitus

- Toimenpideluokitus pohjautuu pohjoismaiseen kirurgiseen luokitukseen (NCSP Nordic Classification of Surgical Procedures), joka on julkaistu ensimmäisen kerran v. 1996
- NCSP-luokitusta ylläpitää Pohjoismaiden luokituskeskus (NCC) ja sen tekijänoikeudet ovat NOMESKO:lla (Pohjoismainen lääkintätilastokomitea)
- Luokituksen sisältämiä toimenpidekoodeja käytetään potilaskirjoja laadittaessa ja niillä kuvataan toiminnan sisältöä.

Suun terveydenhuollon toimenpideluokitus

- Suun terveydenhuollon toimenpideluokitus on osa THL:n ylläpitämää kansallista terveydenhuollon toimenpideluokitusta, josta ne on poimittu omaksi julkaisuksean.
- Luokitus on käytössä sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.
- Suun terveydenhuollon toimenpideluokituksella on yhteys myös Potilastiedon arkiston rakenteisiin tietosisältöihin; useat toimenpiteet päivittävät hampaiden ja suun alueen nykytilaa (status).

Toimenpideluokituksen yleisiä periaatteita

- On riippumaton suorittajasta
- On riippumaton menetelmästä
- On riippumaton toissijaisista käyttötarkoituksista

Suun terveydenhuollon toimenpideluokituksen käyttötarkoitus

- THL-Suun terveydenhuollon toimenpideluokitusta käytetään **yksilöimään suun terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimenpiteet**
- Luokitus on osa suun terveydenhuollon **rakenteista tietosisältöä**
- Sillä kuvataan potilaalle tehtäviä **kliinisiä** toimenpiteitä mahdollisimman yhdenmukaisesti.
- Käytetään paikallisissa **potilastietojärjestelmissä** sekä valtakunnallisissa **Kanta-palveluissa** ja hoitoilmoitusten tiedonkeruussa
- Kaikelle tekemiselle ei ole koodia, mutta potilaalle tehtävät toimenpiteet on silloinkin kirjattava riittävällä tarkkuudella potilasasiakirjoihin

STH toimenpidekoodisto jakautuu lukuihin

- **Luku S** Suun ja hampaiston avohoidon toimenpiteet
- **Luku E** Hampaiden, huulten, leukojen, suun ja nielun toimenpiteet
- **Luku T** Pientoimenpiteet
- **Luku W** Muut ja useisiin elinjärjestelmiin vaikuttavat toimenpiteet
- **Luku Y** Elinten ja kudosten irrottaminen siirtoa varten
- **Radiologiset tutkimukset ja toimenpiteet**
- Yhteensä yli 400 toimenpidettä
- Sisältyy THL-toimenpideluokitukseen, jossa lähes 11000 toimenpidettä

Suun terveydenhuollon toimenpideluokituksen ”sidonnaisuudet”

- Kelan sairaanhoitokorvaustaksa
- Suun terveydenhuollon julkisten palvelujen perustason asiakasmaksuluettelo
- Terveyskeskusten hammaslääkärien toimenpidepalkkioluettelo

Toimenpideluokituksen toissijaiset käyttötarkoitukset

Potilasasiakirjamerkintöjen lisäksi suun terveydenhuollon toimenpideluokitusta hyödynnetään myös muihin tarkoituksiin

- Toimenpiteille määritelty vaativuusluokka on perusteena asiakasmaksuasetuksessa suun terveydenhuollolle säädetyille toimenpidekohtaisille **asiakasmaksuille terveyskeskuksissa**.
- Luokituksen toimenpiteet ovat soveltuvien osin perusteena myös **sairausvakuutuksesta korvattaville toimenpiteille** yksityisessä hammashoidossa..
- Terveyskeskusten hammaslääkäreille ja sairaalahammaslääkäreille maksettavat **toimenpidepalkkiot** ovat osa kunnallista lääkärin virkaehtosopimusta (ns. Lääkärisopimus). Vaikka osa toimenpidepalkkiokodeista on yhteneväisiä THL:n luokituksen koodien kanssa, ovat nämä kaksi luokitusta kuitenkin toisistaan erillisiä
- Ostopalvelutoiminta, palvelusetelit
- Tuottavuusvertailut, hallinnolliset prosessit, tilastointi, tutkimus- ja kehittämistyö

Kirjaamiseen liittyy eri asioita eri sektoreilla

- **Julkinen suun perusterveydenhuolto**
  - Asiakasmaksut, toimenpidepalkkiot
  - Kansallinen tilastointi (AvoHILMO)
- **Erikoissairaanhoido**
  - Suun th ei poikkea muista erikoisalaloista (jatkuva kertomus erikoisalakohtaisine näkymineen)
  - Toimenpidepalkkiot, kuntalaskutus
  - Statustietojen kirjaamisalusta - puuttuu edelleen esh tietojärjestelmistä
- **Yksityinen suun terveydenhuolto**
  - Kela-korvaukset
  - Potilaslaskutus

Koodin valinnassa huomioitavaa

- Pitäydytään (potilaalle tehtävän) toimenpiteen kuvaamisessa
- Lähtökohtana toiminnallinen kokonaisuus (työvaiheet vs. lopputulos)
- Soveltamista ohjaava teksti, myös ao. luvun yleiset ohjeet
- Toimenpiteeseen käytetty aika
- Vaativuusluokka
- Toimenpiteen vaativuus vs. tekijän kokemus ja osaaminen

Huomioitavaa

1. Säädökset velvoittavat hoitavan ammattilaisen tekemään asianmukaiset merkinnät potilasasiakirjoihin. On kyse sekä potilaan että ammattilaisen oikeusturvasta
2. Potilasasiakirjaan saa tehdä merkinnän / voi laskuttaa vain siitä toimenpiteestä, joka potilaalle on tehty
  - koodin sisältö- ja mahdollisten aikamääre-ehtojen tulee täyttyä
3. Oikein valittu THL:n koodi määrää potilaalle tulevan asiakasmaksun
  - Terveystieteiden ammattihenkilö ei saa valita koodia potilaalle tulevan (omasta mielestä liian pienen tai suuren) maksun perusteella

THL neuvoo koodien sisältötulkinnassa, Kuntaliitto asiakasmaksuissa, Kela sairausvakuutuskorvausasioissa ja Hammaslääkäriliitto hammaslääkärien toimenpidepalkkioissa

MISTÄ ERI LUOKITUKSET LÖYTYVÄT (I/II)?

- THL:n toimenpideluokitus: <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/kirjaaminen/terveydenhuollon-kirjaamisohjeet/suun-terveydenhuolto>
- Kelan sairaanhoitokorvaustaksa: www.kela.fi/taksat
- Asiakasmaksut: www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaali-ja-terveydenhuollon-asiakasmaksut/suun-terveydenhuollon-asiakasmaksut
- Toimenpidepalkkiot Lääkärisopimuksen liitteestä ja lisää infoa Hammaslääkäriliiton nettisivuilta (vaatii sisäänkirjautumisen): www.hammaslaakariliitto.fi/fi/extranet/virka-ja-tyoehtosopimukset/terveyskeskusten-hammaslaakarien-toimenpidepalkkiot
  - mm. taulukko THL-koodien ja palkkiokoodien yhteneväisyyksistä ja ohje välivuoden palkkioista

Kehittämistarpeiden käsittely

- Muutostarpeet käsittelee ja muutokset suunnittelee THL Suun terveydenhuollon asiantuntijatyöryhmä
- Kokonaisuus, yleiset periaatteet ja riippuvuudet muistettava, kun jotain osiota muutetaan. Tukee kansallisesti yhtenäisen tietoarkkitehtuurin syntymistä
- Mihin ja miksi halutaan muutoksia?
  - Toimenpidekoodeihin
  - Hammaslääkäreiden toimenpidepalkkioihin
  - Potilaiden tk:ssa maksamiin asiakasmaksuihin
  - Potilaiden saamiin Kela-korvauksiin
  - Statustietojen päivittymiseen
- Toimenpideluokituksella ei voida ratkaista kaikkia tarpeita

Muutokset - mihin suuntaan ja millä ehdoilla?

1/2

- Tavoitteena yksinkertaisuus, yksiselitteisyys ja tiedon luotettavuus
  - Koodien tulkinnassa (milloin mitäkin koodia käytetään) tiedetään olevan eroja organisaatioiden sisällä ja välillä
  - Kirjaamisen yhdenmukaisuuden lisäämiseksi tulkintoja tuleekin käydä säännöllisesti läpi sekä paikallisesti että kansallisesti
- Toimenpideluokitus on osa kansallista määrittelykokonaisuutta
  - Ylläpidetään ja kehitetään yhdessä sisältöasiantuntijoiden kanssa, myös tietojärjestelmätoimittajia informoiden ja kuullen
  - Kuitenkin ”marssijärjestys” on se, että järjestelmät toteuttavat kansalliset määritykset

Muutokset - mihin suuntaan ja millä ehdoilla? 2/2

- Millä tarkkuudella hammashoidon kliinisen työn sisältöä halutaan kuvata (laajempi hoitokokonaisuus vs. pikkutarkka taso)?
- Miten varmistetaan yhteismitallisuus?
  - Esimerkiksi implanttikruunun valmistaminen voidaan jakaa lukuisiin, konkreettisiin vaiheisiin, kun taas vaativa parodontologinen hoito ei jäsenny vastaavalla tavalla
- Toimenpide- ja palkkiokoodien välinen yhteys
  - Ideali olisi yksi koodisto mutta tämä tuskin realistista erilaisista tavoitteista johtuen

THL Suun terveydenhuollon toimenpideluokituksen muutokset 2019 ja 2020

- Vuoden 2019 alusta THL:n suun terveydenhuollon toimenpideluokitus päivittyi protetiikan toimenpiteiden osalta
- Vuonna 2020 tähän mennessä uusia koodeja laadittu resiini-infiltraatiolle, vaiheittaiselle kariuksen poistolle, kariessaneeraukselle ja diagnostisille testeille. Lisäksi proteesin korjauksen ja pohjauksen koodeihin on tehty muutoksia. Osaa muutoksista ei ole vielä käsitelty koodistopalveluryhmässä, joten ne saattavat vielä muuttua. Muutokset tulevat voimaan vuoden 2021 alussa.
- THL:n koodeihin liittyvät kysymykset: koodistopalvelu@thl.fi

Koodimuutokset 2020, 1/6

SFD Vaiheittainen kariuksen poisto **UUSI**

Toimenpiteellä tarkoitetaan syvän kariuksen hoitoa kaksivaiheisella menetelmällä. Siihen sisältyy vanhan täytteen purkaminen, kariuksen selektiivinen poistaminen ja kaviteetin valmistus, mahdollisen eristeaineen asettaminen pulpaseinämälle ja väliaikaistäytteen purentaan sovitus ja viimeistely. Vaatii oman hoitokäynnin. Jos toimenpide kohdistuu paljastuneeseen hammasytimeen, käytetään koodia SGC15.

- **SFD10** Vaiheittainen kariuksen poisto, yksi hammaspinta
Kudosvaurio ylettyy yhdelle hammaspinnalle, erilliskäynti.
- **SFD11** Vaiheittainen kariuksen poisto, vähintään kaksi hammaspintaa
Kudosvaurio ylettyy huomattavaan osaan kahdesta tai useammasta hammaspinnasta, erilliskäynti.

Huom! Tekstin virallinen ruotsinnos ei ole vielä valmistunut

Koodimuutokset 2020, 2/6

SCG Hampaan pinnan infiltraatiohoito **UUSI**

Toimenpiteellä tarkoitetaan hammaspinnan käsittelyä resiini-infiltraatiolla kariesvaurion pysäyttämiseksi tai kiillevaurion korjaamiseksi. Toimenpiteeseen sisältyy hampaan eristäminen, käsiteltävän hammaspinnan puhdistaminen ja käsittely sekä viimeistely. Toimenpide merkitään hammaskohtaisesti.

- **SCG01** Resiini-infiltraatio, vapaa hammaspinta

Resiini-infiltraatiokäsittely hampaan vapaalle pinnalle.

- **SCG02** Resiini-infiltraatio, hampaan välipinta

Resiini-infiltraatiokäsittely hampaan välipinnalle. Toimenpide sisältää hammasvälin laajentamisen samalla käynnillä. Jos laajentaminen tehdään erillisellä käynnillä, käytetään laajentamisesta koodia SXC05.

(Ennen kuin uusi koodi saadaan luokitukseen, voi käyttää koodia SXC05 Suun ja hampaiston muu toimenpide)

Huom! Tekstin virallinen ruotsinnos ei ole vielä valmistunut

Koodimuutokset 2020, 3/6

SGC Muut hampaan juurenhoitotoimenpiteet

Vaiheittaisen kariksen poistokoodien vuoksi, päällekkäisyyden välttämiseksi:

- **SGC10** Hammasytimen (pulpan) kattaminen **POISTUU**
- **SGC15** Hammasytimen (pulpan) **välitön** kattaminen, **UUSI**

Paljastuneen pulpan kattamistoimenpide. Sisältää mahdollisen väliaikaisen täytteen. Vaatii usein oman hoitokäynnin.

Huom! Tekstin virallinen ruotsinno ei ole vielä valmistunut

Koodimuutokset 2020, 4/6

Alustava versio, ei vielä käsitelty koodistopalvelutyöryhmässä

SPF Hammas- ja implanttiproteettiset korjaustoimenpiteet

- **SPF02 ja 03** jäljentäminen hammasproteesirakenteen korjausta varten (tavanomainen ja laaja), **asiakasmaksu poistuu**
- **SPF11** hammasproteesin suuhun sovitus, **käyttö päättyy**
- **SPF12** Hammasproteesin suuhun sovitus irtoproteesin korjauksen yhteydessä **UUSI**
- **SPF13** Hammasproteesin suuhun sovitus irtoproteesin pohjauksen yhteydessä **UUSI**
- Korjausten myötä palkkiolinkitykset korjaantuvat asiakasmaksuasetuksen mukaisiksi: SPF12 proteesin korjaus 37,50 euroa; SPF13 proteesin pohjaus 54,90 euroa

Koodimuutokset 2020, 5/6

Alustava versio, ei vielä käsitelty koodistopalvelutyöryhmässä

SFE Hampaiston kariessaneeraus **UUSI**

Toimenpiteeseen sisältyy kariuksen poisto sekä väliaikaiset täytteet usean kariesvaurion pysäyttämiseksi samalla hoitokäynnillä. Mikäli samalla hoitokäynnillä tehdään pysyviä täytteitä, ne merkitään hammaskohtaisesti pysyvien täytteiden koodeilla.

- **SFE01 Kariessaneeraus, (luokka 6)**
Kariuksen poisto sekä väliaikaisten täytteiden valmistus 3–6 hampaaseen.
- **SFE02 Kariessaneeraus, laaja (luokka 9)**
Kariuksen poisto sekä väliaikaisten täytteiden valmistus vähintään 7 hampaaseen.

Koodimuutokset 2020, 6/6

Alustava versio, ei vielä käsitelty koodistopalvelutyöryhmässä

SB Täydentävät tutkimukset

SBA Vastaanotolla suoritettavat testit ja näytteenotot.

Sisältää mikrobiologisen tutkimuksen, **suuneste- tai** sylkinäytteen oton, syljen eritysnopeuden ja puskurikapasiteetin määrittämisen.

- SBA00 Mikrobiologiset tutkimukset; luokka 3

Esim. laktobasillitesti, mutans streptokokkikiteesti, hiivasienitesti, mikrobiologiset tutkimukset ien- ja implanttitaskuista tai juurikanavista.

- **SBA05 Suunesteiden molekyylibiologiset tutkimukset, luokka 3 UUSI**

Esim. MMP-8 tai muun merkkiaineen tason määrittäminen suuneste näytteistä.

- SBA10 Syljen eritysnopeuden määrittäminen; luokka 1

Ei sisällä muita määrittämiä.

- SBA20 Syljen puskurikapasiteetin määrittäminen; luokka 1

Luokituksen jatkokehitys

- Purennan korotus muutoin kuin protetiikkaa valmistelevana työnä
- Hampaan poistosaneerauksen koodien tarkastelu
- Per os lääkityksen ja antibioottiprofylaksian kirjaaminen
- Kojeiden etäseuranta
- Parodontologian koodit
- Muuta?

Lopuksi kolme nostoa

- Toimenpidekoodien käyttö on tärkeä **osa** rakenteista kirjaamista ja potilaskertomuksen sisältöä
- Koodin valinnan perusteena on potilaalle tehtävä toimenpide
  - Ko. koodille kirjattujen sisältö- ja mahdollisten aikamääre-ehtojen tulee täyttyä
  - Asiakasmaksu ja toimenpidepalkkiot määräytyvät asetuksen ja lääkärisopimuksen perusteella
  - Terveystieteiden ammattihenkilö ei saa valita koodia potilaalle siitä muodostuvan (omasta mielestä liian pienen tai suuren) maksun perusteella
  - Asiakkaan ikä ei vaikuta koodin valintaan
- Kaikelle tekemiselle ei ole koodia
  - Tämä pitää hyväksyä eikä soveltaa ”väkisin” jotain sinne päin olevaa koodia
  - Potilasasiakirjamerkintä tulee kuitenkin tehdä

Kysymyksiä ja vastauksia

TIEDONHALLINTA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA

Ajankohtaista Mitä tiedonhallinta on? Tiedonhallinnan ohjaus Koodistopalvelu Määräykset ja määrittelyt Ohjeet ja soveltaminen

Kirjaaminen Yhteystiedot

THL.FI > AIHEET > TIEDONHALLINTA SOSIAALI- JA TERVEYSALALLA > KIRJAAMINEN > TERVEYDENHUOLLON KIRJAAMISOHJEET > SUUN TERVEYDENHUOLTO > SUUN TERVEYDENHUOLLON TOIMENPIDEKOODIT

TIEDONHALLINTA
SOSIAALI- JA
TERVEYSALALLA

Suun terveydenhuollon toimenpidekoodit

- Lue Suun terveydenhuollon toimenpideluokitus-opas, jossa koodikohtaiset ohjeet niiden käytöstä
- Kooste THL:lle tulleista kysymyksistä ja niihin annetuista vastauksista on koottu Toimenpideluokituksen käyttöä **koskevat** kysymykset ja vastaukset – dokumenttiin, jota päivitetään syksyn 2020 aikana

Kiitos!

Kysymyksiä, kehittämisideoita, kommentteja

ulla.harjunmaa@thl.fi